

4.10 Kõnealune muutmisprotsess võtab palju aega ning eeldab sotsiaalpartnerite täielikku kaasatust ja pühendumust. Sektori tasandil (nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil) peetav sotsiaaldialoog on kõige tähtsam vahend silla loomisel tööandjate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja palgatöötajate seisukohtade ning Euroopa Liidu poliitika eesmärkide vahel. Iseäranis kehtib see õigusaktide kohta, mis käsitlevad laevaperesid ning laevapere liikmete töö- ja puhkeaega.

4.11 Euroopa siseveetranspordi tuleviku jaoks on ilmtingimata vajalik pöörata enam tähelepanu haridusele ja väljaõppele. Sotsiaalpartnerid peaksid andma sellesse oma panuse.

4.12 Euroopa Liidu asutamislepingu artikli 139 alusel ühenduse tasandi erinevate sotsiaalpartnerite vahel saavutatud kokkulepped võivad viia spetsiifiliste eeskirjade koostamiseni. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvates tuleb eeltoodu kõne alla siis, kui sotsiaalpartnerid on ühel meelel, et kõnealuse sektori erivajadused nõuavad täiendavaid sätteid nõukogu poolt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 137 põhjal kehtestatud miinimumeeskirjadele.

Brüssel, 29. september 2005

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal "Ettepanek: Nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni Euroopa Liidu arengupoliitika ühisavaldus "Euroopa konsensus"

(KOM(2005) 311 lõplik)

(2006/C 24/16)

29. juulil 2005 otsustas komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: *Ettepanek: Nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni Euroopa Liidu arengupoliitika ühisavaldus "Euroopa konsensus"*.

Välissuhete sektsioon, kellele tehti ülesandeks komitee asjaomase töö ettevalmistamine, võttis oma arvamuse vastu 8. septembril 2005. Raportöör oli hr Zufiaur.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 420. täiskogu istungil 28.–29. septembril 2005 (29. september 2005) vastu järgmise arvamuse 84 poolt- ja 5 vastuhäälega, erapooletuks jäi 6 .

1. Sissejuhatus

1.1 Komisjoni ja nõukogu algatus **vaadata läbi 2000. aastal vastuvõetud arengupoliitika avaldus** ja kujundada üldjoontes ümber kõnealuse poliitika tulevik on igas mõttes äärmiselt oluline. Avalduse läbivaatamise vajalikkusele näivad viitavat arengud rahvusvahelisel tasandil, rahvusvahelise üldsuse uued seisukohad ja konsensus arengupoliitika osas ning muutused Euroopa Liidus endas. Eelkõige Aafrikas valitsev arengu mahaäämuse kasv ning globaliseerumisest tingitud riikidevaheliste erinevuste suurenemine kinnitavad samuti ühenduse arengupoliitika läbivaatamise vajadust.

1.2 Rahvusvahelisel tasandil toimunud muutused, mis on ühel või teisel viisil mõjutanud arengupoliitikat, on näiteks: turvalisusega seotud küsimustele senisest suurema tähelepanu pööramine pärast 11. septembri sündmusi; WTO 2001. aasta Doha kohtumise tulemused ja sellele järgnev protsess, mis on osa arengukavast; uus rahvusvaheline arengualane konsensus, mis saavutati millenniumi tippkohtumisel ja mida käsitleti

Monterrey', Johannesburgi, Kairo ja teistel konverentsidel rahastamise, keskkonna, soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise ning HIV/AIDSi küsimustes; rahastajate arengupoliitikate harmoniseerimise protsess, mille käivitas OECD arenguabi komitee (DAC); ning mitmete uute abi planeerimise ja andmise vahendite konsolideerimine, milleks on näiteks vaesuse vähendamise strateegia dokumendid (PRSP), kogu sektorit hõlmav lähenemine (SWAP) ning eelarvetoetus. Nimetatud küsimuses saavutati edu Pariisis 2005. aasta märtsis peetud abi tõhususe alasel kõrgetasemelisel foorumil. Rahastajad kirjutasid alla mitmetele kohustusele, mis on seotud omandi, tulemustest sõltuva halduse ning jagatud vastutusega.

1.3 Kõnealuseid muudatusi mõjutab ka enamike näitajate alusel mõõdetud piiratud edu viie aasta eest millenniumi arengueesmärkide täitmiseks seatud eesmärkide täitmisel. Tagamaks kõnealuste eesmärkide täitmise 2015. aasta tähtjaks peab rahvusvaheline kogukond vaatama läbi poliitikat ning esitama

reaalse hädaolukordade lahendamise kava. Kõnealune kava peab suutma luua täiendavaid ressursse riiklikuks arenguabiks ja hõlmama majanduslikku abi, kaubanduspoliitikat, võlga, intellektuaalset omandit, migratsiooni mõjude arvestamist ning kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamist.

1.4 Samal ajal tõstusid ühenduses olulised teemad, mis samuti mõjutavad arengualast koostööd: 2000. aastal alustatud välisabi reformi konsolideerimine EuropeAid'iga ning komisjoni esindustes toimuv hajutamise ja detsentraliseerimise protsess; Cotonou lepingu jõustumine 2003. aastal (lepingu muudetud versioon allkirjastati hiljuti, lepingu kohaselt saavad AKV riigid kasu garanteeritud miinimumsummast sõltumata 2007–2013. aasta finantsperspektiivide üle peetavate läbirääkimiste tulemustest) ning Euroopa Arengufondi käimasolev lisamine eelarvesse. Laiemalt võttes annavad Euroopa Liidu laienemine 25-liikmeliseks, Euroopa julgeolekustrateegia ja ühise välis- ja julgeolekupiitika rakendamine ning arengupoliitikat Euroopa Liidu välisuhete poliitikatesse kaasava põhiseaduse lepingu üle peetav arutelu arenguabile uue mõõtme, muutes vajalikuks uue lähene-mise. Lõpuks võib 2007–2013. aasta finantsperspektiivide üle peetav arutelu luua võimaluse muuta kõik eelmainitud teemadel tehtud vihjed konkreetseteks kohustusteks.

1.5 Kõnealuseks arengupoliitika läbivaatamiseks käivitatud konsultatsiooniprotsessi tuleks tervitada, kuna see tugevdab as-jaomaste osapoolte demokraatlikku osalust.

1.6 Teema käsitlemise algusjärgus 2005. aasta jaanuaris nähti ette komisjoni teatise koostamine esimeses kvartalis. Teatis avaldati lõpuks käesoleva aasta juulis ja komisjon palus EMSK seisukohta kõnealuse dokumendi osas. Kõnealune arvamus on vastus nimetatud taotlusele. ÜRO konverents, mis käsitleb millenniumi arengueesmärkide täitmisel saavutatud edu, toimub septembris. Seetõttu oleks EMSK arvates asjakohane, kui komisjon taaskäivitaks konsultatsiooniprotsessi pärast kõnealuse konverentsi tulemuste selgumist ning enne avalduse koostamist. Avaldus tuleb esitlemisele novembris toimival ülemkogul. Asjaolu, et kõnealune protsess langeb kokku teiste ühenduse institutsioonide seisukohtade koostamisega — EMSK andis oma panuse millenniumi arengueesmärkide alase seisukoha koostamisega (tuntud kui *millenniumi arengueesmärkide pakett* ⁽¹⁾), mille põhjal nõudis nõukogu protsessi kiirendamist — võib aidata tagada Euroopa Liidu kui terviku suuremat

⁽¹⁾ Kõnealune 2005. aasta aprillis avaldatud pakett koosneb kolmest teatisest: KOM(2005) 132 Euroopa Liidu panuse kohta, KOM(2005) 133 Arengu finantseerimine ja abi tõhususe kohta ja KOM(2005) 134 Poliitikavaldkondade arenguga seostatuse kohta.

pühendumist arenguküsimuste käsitlemisele. Samuti loob see võimaluse Euroopa Liidu rolli kindlustamiseks arenevas maailmas. EMSK peab väga oluliseks, et kõik ühenduse institutsioonid nõustuksid arengupoliitika üldsuundadega.

1.7 2000. aastal vastuvõetud **arengupoliitika avalduse** koostasid komisjon ja nõukogu ühiselt, väljendades dokumendi osas laialdast toetust ja üksmeelt. Sel korral soovib komisjon kaasata ka parlamendi. EMSK on väga huvitatud võtmerolli mängimisest kõnealuses protsessis, kuna on seisukohal, et arengupoliitika vajab maksimaalset tuge Euroopa üldsuselt ning kodanikuühiskonna institutsioonidelt.

1.8 EMSK on seisukohal, et olnuks kasulik, kui komisjoni dokumendis "Euroopa Liidu arengupoliitika tulevik", mis kutsus hiljuti esile selleteemalisi konsultatsioone ja arutelusid, oleks püütud enam hinnata ühenduse abi tõhusust selle sisseviimisest alates, ning analüüsitud üksikasjalikumalt kitsaskohti ja probleeme, mis on mõjutanud abi tõhusust selle rakendamise vältel ⁽²⁾. Komitee arvates on probleemideks programmide elluviimise aeglus, suured haldus- ja muud kulud võrreldes projektide rahastamiseks eraldatud summadega, abi ühendamine/sidumine, abi saavate riikide teisejärguline roll ja abivoogude ennustamatus ning kõikumine. Piisanud oleks ka komisjoni lühikesest hinnangust 2000. aasta avalduse mõjule erinevatele ühenduse koostöö ees seisvatele probleemidele, samuti koostöö tulemuste ning kõnealusel perioodil õpitu kokkuvõttest. Euroopa Komisjoni toetusel on hiljuti korraldatud ka teisi uurimusi ⁽³⁾, mis loovad kõnealuse valdkonna tugiraamistiku. EMSK arvates nõuab arenguabi piiratud tõhusus võitluses vaesusega suuremat enesekriitikat ning tulevase arengupoliitika ülevaata-mist, samuti püüdluste jätkamist komisjoni algatatud ühenduse abi kvaliteedi ja tõhususe parandamiseks.

2. Euroopa Liidu arengupoliitika: sihid ja eesmärgid

2.1 Teatised millenniumi arengueesmärkide paketi ja 2002. aasta Barcelona kohustuste kohta Monterrey' eesmärkide täit-misel käsitlevad abipoliitika kahte põhisaspekti, milleks on eral-datud riiklike vahendite maht ja tõhusus. Kõnealuses millen-niumi arengueesmärkidesse liitunud küsimuses valitseb märki-misväärne **rahvusvaheline üksmeel**. **Arengueesmärgid** on

⁽²⁾ Tuleb siiski märkida komisjoni ettepaneku juurde kuuluvat mõjuhin-nangut, ühenduse arengupoliitika aastaaruannet ja välisabi ning komisjoni temaatilisi ja geograafilisi hinnanguid, mis sisaldavad süstemaatiliselt arengupoliitika praktilist rakendamist.

⁽³⁾ ODI/ICEI/ ECDPM Euroopa Liidu arengupoliitika hinnang, DPS uuri-misaruanne, veebruar 2005.

heaks kiitnud 189 riiki⁽⁴⁾. Vähenev ja pikemas perspektiivis kaduv vaesus peaks olema kõikide arengupoliitika valdkondade juhtmõte. Millenniumi arengueesmärke puudutav üksmeel muutub mõnikord üleliia retooriliseks, jättes tähelepanuta asjaolu, et eelnimetatu hõlmab kaheksat sotsiaalse, majandusliku ja keskkonna-alase arengu eesmärki, mille eesotsas on äärmise vaesuse vähendamine 50 % võrra 2015. aastaks, ning et kõnealustele eesmärkidele antakse praktiline kuju 18 mõõdetava eesmärgi näol, millest igäihel on üks või mitu näitajat. Euroopa pühendumine kõigile millenniumi arengueesmärkidele peab toimuma kooskõlas nende praktilise ja rakendusliku mõõtmega. Millenniumi arengueesmärkide praktiliste sihtide ja näitajate olemasolu võib samuti aidata suurendada üldiselt koostöö ning eriti Euroopa abi väga vajalikku vastutust ja läbipaistvust.⁽⁵⁾

2.2 Esmakordselt üle aastakümnete on arenenud ja vaestel riikidel **ühine arengukava**, mille eesmärk on muuta globaliseerumist enam sotsiaalsele integratsioonile orienteeritaks ning sotsiaalset ühtekuuluvust edendavaks. Igal juhul tuleb arengut käsitleda integreeritult ja kõi kehaaravalt, arvestamaks vaesuse vastases võitluses erinevate poliitikate mõju kaubanduspoliitikast keskkonnapolitikani, kaasaarvatud migratsiooni- ja julgeolekupoliitikat. Soolise võrdõiguslikkuse küsimus tuleb kaasata kõigisse vaesuse vastu võitlemise algatustesse.

3. Euroopa arengupoliitika suunised ja vahendid

3.1 Vaesusel on mitmeid erinevaid põhjuseid ning nad on kontekstist sõltuvad. Samuti ei ole vaesus määratletav kindla sissetuleku tasemega. Olukord on äärmiselt vastuvõtlik, mis tuleneb füüsiliste, rahaliste ja inimressursside puudumisest. Edu võitluses vaesusega ei sõltu ainuüksi abi kogumahu suurendamisest. Seetõttu tuleb luua tingimused heaolu suurendamiseks ja korrektseks jaotamiseks; arenenud riigid peavad läbi vaatama oma kaubandus- ja majanduspoliitika; laiendada tuleb vaeste riikide kohalikke turge; edendada tuleb demokraatlikke institutsioone; ning tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioone. Samuti peab olema tõhus ja õiglane suhe riigi ja turu rollide vahel. Viimaste aastakümnete kogemused näitavad, et kui riigid ei suuda tagada kõvasid ja pehmeid infrastruktuure, on arengu edendamine võimatu..

3.2 Vaeseimate sektorite jaoks omandiõiguste formaliseerimise skeemid (k.a näiliselt madala väärtusega omand, nagu slummid mõningates Ladina-Ameerika riikides) on näidanud,

⁽⁴⁾ Peaassamblee resolutsioon A/RES/55/2, 8. september 2000.

⁽⁵⁾ Need eesmärgid on järgmised: 1. äärmise vaesuse ja nälja likvideerimine; 2. üldise alghariduse saavutamine; 3. soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste toetamine; 4. vähendada laste suremust; 5. emade tervise parandamine; 6. võitlus HIV/AIDSi, malaaria ja teiste haiguste vastu; 7. keskkonna säästva arengu tagamine; 8. arengualaase globaalse partnerluse arendamine.

et seaduslikel omandiõigustel võib olla positiivne mõju arengule, ning EMSK arvates tuleks neid arvestada Euroopa arengupoliitika kujundamisel.

3.3 EMSK soovib samuti rõhutada hariduse ja koolituse kui riigivara tähtsust. Haridus loob kasu ühiskonnale tervikuna, mitte ainult neile, kes õpivad. Igas vormis haridus esindab ja tugevdab inimkapitali, mis omakorda parandab majanduskasvu, suurendab tööhõivet ja sissetulekuid. Alustades üldise alghariduse omandamisega, nagu kirjeldatud teises millenniumi arengueesmärgis, peame võimalikult kiiresti liikuma kes- ja kutsehariduse teiste aspektide suunas. Ühenduse ja liikmesriikide institutsioonide koostööd haridusküsimuses tuleb tõhustada.

3.4 Majanduskasv ja suurenev tööhõive on arengu eelduseks vaestes riikides. Majanduskasv ei ole aga võimalik, kui puuduvad minimaalsed infrastruktuurid, sissetulekute jaotussüsteemid, juurdepääs haridusele ja tervishoiule, kõrgekvaliteedilised organisatsioonid ja sotsiaalne üksmeel. Sotsiaalse kapitali puudumisel on majanduslik areng ja sotsiaalne ühtekuuluvus võimatu. Vaesus on omakorda majanduskasvule ületamatuks takistuseks. Tootmiskultuuri loomine, meetmed mitteametliku majanduse arengu toetamiseks (füüsilisest isikust ettevõtjate ja sotsiaal-majanduse toetamine, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine, piisav sotsiaalkaitse-süsteem) ning olulise kohaliku ja piirkondliku turu arendamine on EMSK arvates mõned meetmed, mis võivad aidata kaasa majandusarengule vaestes riikides.

3.5 Rahvusvahelise kaubanduse avamine pakub suurepäraseid võimalusi vähimarenenud riikide aitamiseks vaesusest ja arengumaa staatusest väljumisel. Olemasolevad maailmakaubandust reguleerivad õigusaktid soosivad siiski kõige enam arenenud riike vaeseimate riikide kahjuks. EMSK on seda toonitanud mitmetes arvamustes, viimati arvamuses globaliseerumise sotsiaalse mõõtme kohta⁽⁶⁾. Seetõttu oleks asjakohane WTO läbirääkimiste käimasolevas voorus, järgmisel ministrite kohtumisel Hongkongis detsembris ning Euroopa Liidu kahepoolsete suhete osana parandada arengumaade juurdepääsu arenenud riikide turgudele; vähendada või kõrvaldada need toetused (k.a põllumajandustoetused), mis moonutavad kaubandust; kaotada arengumaadelt enamik eksporditõkkeid ning reformida intellektuaalse omandi õiguste kaubandusaspektide lepingut (TRIPS-leping). Soovitav oleks seega vältida Euroopa Liidu arenguabi andmise sõltuvaks muutmist arengumaade positsioonist mitme-poolsetel kaubandusläbirääkimistel, nagu seda teevad mõned rahvusvahelised rahandus-asutused.

⁽⁶⁾ Arvamus teemal "Globaliseerumise sotsiaalne mõõde – ELi poliitiline panus hüvede loomiseks kõigile", ELT C 234, 22.9.2005.

3.6 Vaeseimad ja vähimarenenud riigid on samuti väga haavatavad seoses integreerumisega välisriikidele ning neil puuduvad vajalikud ressursid majandusmuutuste eri etappidega toimetulekuks. Arengupoliitika peaks olema vastavalt suunatud järk-järgulisele integreerumisele maailmaturgudele, võimaldades investeringuid infrastruktuuri, haridusse ja tervishoidu, arendades demokraatlikke institutsioone ning kõnealuste riikide tõhusalt toimivate siseturgude ning kohalike turgude esilekerkimist.

3.7 EMSK on mitmel juhul väljendanud toetust sotsiaalse mõõtme lülitamisele Euroopa Liidu kaubanduse, poliitika ja koostöö assotsiatsioonilepingutesse (⁷). Kõnealune minimaalne sotsiaalne mõõde peaks sisaldama rahuldavate töötingimuste toetamist, avalike ja erakapitalil põhinevate sotsiaalkaitse süsteemide arendamist ning tööõiguste täielikku järgimist (kaheksa peamist ILO konventsiooni (⁸) ja konventsioonid nr 168 tööhõive edendamise kohta, nr 183 emaduse kaitse kohta ning nr 155 tööohutuse ja töötervishoiu kohta).

3.8 Arvestades **rahuldavate töötingimuste** tähtsust (s.t. töötamist rahuldavates tingimustes nii lepinguliselt kui füüsiliselt töötajate silmas pidades) arengu kontekstis leiab EMSK, et töökohal kõnealustest inimõigustest kinnipidamise tagamiseks tuleks sotsiaalpeatükk lülitada WTO eeskirjadesse.

3.9 Millenniumi arengueesmärkides ei arvesta piisavalt kõnealust ülddimensiooni kontekstis, kus on selgelt tajutavad globaliseerumise mõjud sotsiaalsetele tingimustele üldiselt ning eriti töötingimustele. EMSK teeb ettepaneku, et praegu käimasolev millenniumi arengueesmärkide vahetõlkevõtte peaks hõlmama majanduslike, sotsiaalsete ja tööõiguste olukorra analüüsi, ning et tulevikus peaks rahuldavatest töötingimustest saama **9. millenniumi arengueesmärk**.

3.10 Areng ja inimeste julgeolek peaksid olema teineteist täiendavad kontseptsioonid ning tugevdama Euroopa Liidu arengupoliitikat. Julgeolek ning rahumeelse keskkonna tagamine on tõepoolest vaesust kaotava arengustrateegia eeldusteks. Teisest küljest annavad aga majanduslik ja sotsiaalne areng olulise tagatise julgeolekuks. EMSK on seisukohal, et inimõigustest kinnipidamine peab olema Euroopa Liidu arengupoliitika prioriteet, erilist tähelepanu tuleb pöörata naiste õiguste olulisusele vaesuse vastu võitlemisel. See aitab oluliselt kaasa vaesuse vähendamisele ning maailma turvalisemaks muutmisele.

(⁷) Arvamus teemal "Kuidas integreerida sotsiaalsed aspektid majanduskoostöölepingutesse" ELT C 255, 14.10.2005; Arvamus teemal "Sotsiaalne ühtekuuluvus Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas", ELT C 110, 30.4.2004; arvamus töötajate õiguste kohta, CESE 933/2001.

(⁸) Konventsioon nr 87 ühinemisvabaduse ja organiseerumise õiguse kaitse kohta; konventsioon nr 98 organiseerumise õiguse ja kollektiivse läbirääkimise õiguse kaitse kohta; konventsioon nr 29 sunniviisilise töö kohta; konventsioon nr 105 sunniviisilise töö keelamise kohta; konventsioon nr 111 diskrimineerimise kohta tööl ja kutseõppealal; konventsioon nr 100 mees- ja naistöötajate võrdse tasustamise kohta; konventsioon nr 138 tööle võetava isiku vanuse alammäära kohta; konventsioon nr 182 lapsele sobimatu töö ja muu talle sobimatu tegevuse viivitamatult keelustamise kohta.

3.11 EMSK kordab (⁹), et ELi arengupoliitika peab hõlmama meetmeid, mis on suunatud inimõiguste kaitsjate kaitsmisele (k.a. töötajate õiguste kaitsmisele (¹⁰)) kogu maailmas.

3.12 Mitmete riikide ülim **haavatavus** ning uute ja pikaajaliste ohtude olemasolu on suurendanud loodus- ja inimeste põhjustatud katastroofide riski. Arengupoliitika peab seda arvestama ja kasutama ennetavamalt lähenemist. Vägivaldsetele konfliktidele vastuvõtlikes piirkondades peab arengupoliitika meetmete kavandamine hõlmama konflikte vallandavate tegurite põhjalikku analüüsi ning suunama paljusid kõnealustest meetmetest toetama kodanikuühiskonna organisatsiooni rahu kindlustamise ning uute konfliktide ja ohtude lahendamise ja ärahoidmise püüdlustes.

3.13 EMSK on seisukohal, et kuivõrd keskkonnakaitse on üks **säästva arengu** kolmest tugisambast, tuleb sellele omistada sama suurt tähelepanu kui majanduslikule ja sotsiaalsele mõõtmele. Seega rõhutab EMSK vajadust lisada keskkonnamõõde tõhususe näitajana arengustrateegiate rakendamisse. Lisaks tuleks keskkonnamõju uuringute läbiviimine muuta teatud mahuga projektide ja tegevuste eelduseks.

3.14 EMSK usub samuti, et ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega toimetulekuks ei piisa üksnes abisaavate riikide riiklikest strateegiatest. Arenenud riigid peavad endale võtma vastutuse ning kandma lõviosa ülemaailmsete keskkonnaprobleemide lahendamiseks seotud kuludest Euroopa Liit peaks eraldama täiendavaid rahalisi vahendeid programmidele, mis on kavandatud asjaomaste probleemide lahendamiseks.

3.15 Tõenäoliselt ei piisa ainuüksi arengumaade kaasamisest rahvusvahelise kaubanduse, et tuua nad välja vaesusest ja ebavõrdsusest. See nõuaks kõnealustes riikides arengut soodustavate tingimuste loomist, majanduslike ja poliitilisi edusamme ning heaolu rikastel vaestele ümberjaotava poliitika rakendamist. Samal ajal peavad doonorriigid mõistma, et arenguabi ei ole mõeldud vaid vaeste riikide toetamiseks, see on oluline ka rikaste riikide tulevikku silmas pidades, kuna vaesus ja ebavõrdsus kujutavad endast ohtu nende riikide julgeolekule ja arengupotentsiaalile. Viimatimainitu on EMSK arvates üks nendest ülesannetest, millega tuleb kõige paremini toime organiseeritud kodanikuühiskond.

3.16 Euroopa Liidu arengupoliitika võib seega oluliselt kaasa aidata migratsioonivoogude integreerimisele ning edendada koosarengu poliitikat päritoluriikidega (¹¹). Koostöö päritoluriikidega on äärmiselt oluline, juhtimaks migratsioonivooge ning järgimaks täielikult vastuvõetavate sissetulekajate õigusi täieõiguslike kodanikena (¹²). Migratsioon peab samuti aitama kaasa

(⁹) Arvamus teemal "Sotsiaalne ühtekuuluvus Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas"; ELT C 110, 30.4.2004, lk 55.

(¹⁰) Eriti oluline küsimus on ametiühingute õiguste rikkumine paljudes piirkondades, nt Ladina-Ameerikas, kus ametiühingute aktiviste kiusatakse taga, pannakse vangi ning sageli tapetakse.

(¹¹) EMSK arvamus "Roheline raamat ELi lähenemisviisi kohta majandusmigratsiooni juhtimisele", ELT C 255, 14.10.2005

(¹²) EMSK arvamus juurdepääsu kohta Euroopa Liidu kodakondsusele (ELT C 208, 3.9.2003)

sisserändajate päritolumaa arengule⁽¹³⁾. Seega tuleb kujundada ajude äravoolu kompenseerivat poliitikat, kaotada sisserändajate poolt koduriigis elavatele perekondadele tehtavatele rahaülekanetele kehtestatud hiiglaslikud maksimumäärad ning sisserändajaid tuleb tagasipöördumisel päritoluriiki aidata nii, et neil oleks seal võimalik soodustada arengut ning näiteks alustada edukat äritegevust.

4. Euroopa arengupoliitika mobiliseerimise kriteeriumid

4.1 Poliitikavaheline kooskõla — ühenduse abi pikaajaline küsimus, mille õiguslik alus on sätestatud asutamislepingutes — omandab uue tähtsuse uues rahvusvahelises kontekstis, mida iseloomustavad julgeolekukava ning globaliseerumise mõju kaubandusele, põllumajandusele, tööhõivele, migratsioonile jne. Komisjoni hiljutine teatis väljendab selgelt küsimuse olulisust ning Euroopa Liidu kindlat otsust sobiva lahenduse pakkumiseks. Algatus "Kõik peale relvade" esitles vaeste riikide suhtes teostatava kaubanduspoliitika osas uut lähenemist kooskõlale.

4.2 Euroopa Liidu arengupoliitikat ei tohiks käsitleda parandusvahendina, mille eesmärgiks on vähendada vaeste riikide arengule teiste poliitikate (nt kaubandus- või julgeolekupoliitika) rakendamisest tekkivat võimalikku kahju. EMSK usub, et komisjoni erinevate direktoraatide vaheline parem koordineeritus (nt kaubanduse ja tööhõive direktoraatide vahel) muudaks kõnealust lähenemist tõhusamaks, samuti nagu see, kui korrapäraselt hinnata ühenduse poliitika mõju sotsiaalsele ühtekuuluvusele arengumaades. Hindamisel mängiks juhtivat rolli organiseeritud kodanikuühiskond.

4.3 Kõnealust kooskõla kõigis Euroopa Liidu poliitikavaldkondades ei tohiks siiski kasutada, et nõrgendada arengupoliitika sisu, paigutades selle teiste ühenduse meetmete teenistusse või jättes tähelepanu alt välja arengumeetmete eriomadused ja eesmärgid. Liitigi peab arengupoliitika Euroopa Liidus, mis on järjest enam kaasatud välistegevusse ja mis on pidevas muutumises, säilitama oma eesmärkide saavutamiseks teatava iseseisvuse teistest välistegevuse osadest.

4.4 EMSK leiab, et ühenduse ja 25 liikmesriigi arengupoliitikad tuleb üksteisega veelgi enam kooskõlla viia. Kõigi liikmesriikide toetus millenniumi arengueesmärkidele ja OECD arenguabi komitee (DAC) seisukohtadele peaks seda lihtsustama.

Doonorriikide poliitikad, mis sageli omavahel põrkuvad, peaksid olema üksteisega rohkem kooskõlas. Kooskõla puudumine toob abisaavate riikide jaoks kaasa kõrged tehingukulud, raiskamise, töö dubleerimise, sihtu lähenemisviisi ning märkimisväärsed tõrked. 2002. aasta märtsi Barcelona Euroopa Ülemkogu kohustus vastu võtma praktilised meetmed poliitika ja menetluste koordineerimiseks enne 2004. aastat, seda nii Euroopa Komisjonis kui liikmesriikides. Sellest hoolimata ei ole kõnealustest kohustustest tulenevaid soovitusi reaalselt ellu viidud. EMSK on seisukohal, et Euroopa Liidu ja liikmesriikide arengupoliitikate omavaheline tõhus kooskõlastamine on ühenduse arengupoliitika seisukohalt äärmiselt oluline. EMSK üritab võimalikus ulatuses hoogustada arutelu Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et luua arengupoliitikale ühine Euroopa platvorm. EMSK toetab ka komisjoni seisukohta, et tarvis on Euroopa tasandil arengupoliitikat, millesse on kaasatud nii liikmesriigid kui ka komisjon.

4.5 Ühenduse arengupoliitika peamine lisaväärtus peaks olema liikmesriikide poliitikate **koordineerimise ja täiendamise** parendamine. Euroopa Liidul on mõned suhtelised eelised nagu suurus, erapooletus ja maailma fondide toetamine. Kõiki kõnealuseid eeliseid tuleks kasutada.

4.6 Samal ajal toetab komitee ettepanekut arendada **Euroopa Liidu osalust kõigis arengut puudutavates mitmepoolsetes foorumites**. Euroopa Liidul peab olema aktiivne osa mitmepoolse süsteemi reformimisel, võttes selles osas ühise seisukoha. See peaks ÜRO peasekretäri algatatud protsessi osana puudutama ÜRO süsteemi, rahvusvahelisi rahandusasutusi ning teisi mitmepoolseid foorumeid nagu DAC, Paris Club, G8 ja WTO. Euroopa Liidu mõju tegelikku võimu omava rahvusvahelise osalejana sõltub tema võimest säilitada mitmepoolsetes organisatsioonides ühisrinne. Samamoodi peab Euroopa Liit kohapeal tugevdama konsultatsiooni- ja koordineerimismehhanisme kootöös ÜRO spetsialiseeritud asutuste ning teiste rahastajatega.

4.7 Arengu institutsiooniline mõõde ja kohalike institutsioonide suutlikkuse tugevdamine abisaavates riikides on äärmiselt oluline. Tugevamad institutsioonid on võti hea halduse saavutamiseks, mis võimaldab eraldada ning hallata vahendeid vastavalt vajadustele, järgides samas osaluse, läbipaistvuse, aruande kohustuse, korruptsiooni vastu võitlemise, õigluse ning õigusriigi kriteeriume. Kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse ja vahendite suurendamine on samuti olulise tähtsusega tagamaks, et kõnealused riigid ise saaksid hallata arenguprotsessi.

⁽¹³⁾ Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: "Migratsioon ja areng: konkreetsed suundumused (KOM(2005) 390 lõplik"

4.8 Antud kontekstis peaks Euroopa Liit kasu saama ja õppima koostööprogrammide nende uute liikmesriikidega, mis on lühikese aja jooksul jõudnud abi vastuvõtivatest riikidest rahastava ühenduse liikmeteks. Nendepoolne abisaava partneri vaatepunkti tunnustamine võib osutuda väga kasulikuks abi haldamise uuenduslike meetodite edastamisel.

4.9 Kõrge detsentraliseerituse tase ühenduse koostööst võitvates riikides tähendab, et tuleb parandada eri partnerite osalusmehhanisme. Samuti tuleb kohapeal rakendada koostöövorme, mis kasutavad koostöö suhtes "alt üles" lähenemisviisi.

4.10 Koordineerimis- ja konsultatsioonimehhanismide parendamine peaks tagama abi suurema kasuteguri ja tõhususe, kuna vähendab tehingukulusid. Kasutegurit mõjutavad ka mitmed muud tegurid ning selle jälgimine peab muutuma kogu ühenduse koostöö lahutamatuks osaks. Komisjon on loonud abi kvaliteedi hindamise ja jälgimise täpsed süsteemid; neid tuleks ulatuslikumalt kasutada mitte ainult selleks, et nad tagavad vajaliku aruandekohustuse, vaid eelkõige selleks, et süsteemidest on palju õppida. Teised üldisemad küsimused (nt abi asendatavuse uurimine ⁽¹⁴⁾) tuleks lülitada ühenduse institutsioonide teostatavatesse abi hinnangutesse.

4.11 **Omandipõhimõtet**, mida on seni erinevas geograafilises kontekstis erinevalt kohaldatud, tuleks ühtlustada, kasutades olemasolevat head tava ning õppides selle rakendamist. Osalust ja omandit tuleks arvestada meetmete, kavade või projektide planeerimise igas etapis — soovituslikest riiklikest kavade meetmete järelehindamiseni.

5. Arengupoliitika sidusrühmad

5.1 Ühenduse arengupoliitika on **riiklik poliitika**, mis hõlmab **paljusid sidusrühmi**. Ühenduse institutsioonid peavad antud asjaolu senisest enam tunnustama, lihtsustades erinevate Euroopa organisatsioonide osalemist kõnealuses poliitikas. Koostöö erinevate sidusrühmade vahel (nii riiklike kui erasidusrühmade vahel) on tõhusa ja ühtse arengupoliitika eelduseks.

5.2 **Ühinemise, osaluse ja omandipõhimõtete** rakendamine on parandanud arengupoliitilist koostööd, mida tuleb hoida ja tugevdada, kaasates lisaks riiklikele osalejatele ka teisi sotsiaalseid osapooli.

⁽¹⁴⁾ Mõiste tähistab arenguabi raames eraldatud vahendite sobimatut kasutust abisaava riigi poolt.

5.3 Pikaajaliste vaesuse vastu võitlemise poliitikate koostamine ning arenguabi kannete parem ära kasutamine eeldavad tõhusat pakti abi vastuvõtivate riikide demokraatlike asutuste ning kõnealuste riikide majanduslike ja sotsiaalsete võimude vahel.

5.4 EMSK on seisukohal, et kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamine (töötajad, tööandjad, tarbijad, inimõiguste organisatsioonid jne) lõunapoolkeral peaks muutuma Euroopa Liidu arengupoliitika üheks peamiseks prioriteediks. Vaesuse ja ebavõrdsuse vähendamine eeldab suures osas kodanikuühiskonna organisatsioonide kasvavat suutlikkust nõudmiste esitamisel, läbirääkimistel, kompromisside saavutamisel ning osalemisel. ELi arengupoliitika peaks vastavalt toetama nii nende tõelist osalemist arenguabiga seotud tegevustes kui ka **tugevdama tõelisi kodanikuühiskonna organisatsioone** ning suurendama nende tunnustamist arengu peamiste sihtrühmadena organisatsioonide endi poolt ⁽¹⁵⁾. Selleks tuleks luua spetsiaalsed rahastamise read.

5.5 ELi arengupoliitika peaks lisaks toetama abisaavate riikide õiguslikku raamistikku, mis võimaldab kodanikuühiskonna organisatsioonidel sekkuda oma riigi arengusse: eraldades suutlikkuse arendamiseks rahalisi vahendeid, koondades kokkuleppeid jätkuvaks osaluseks ning dialoogiks, koostades menetlusviise kõnealuste organisatsioonidega konsulteerimiseks soovituslike riiklike ja piirkondlike programmide kõigis etappides ja levitades häid tavasid. Euroopa organisatsioonidega tuleks võrdselt konsulteerida ELi toetatavates tegevustes.

5.6 Momendil tunnustavad vaid AKV riigid ametlikult kodanikuühiskonna organisatsioonide ametlikku kaasamist arengukoostöö kõigisse etappidesse. Kõnealune Cotonou lepingus sätestatud kohustus ei kehti koostöö puhul teiste piirkondadega. Nende puhul toimuvad vaid mitteametlikud konsultatsioonid ⁽¹⁶⁾. EMSK arvates peaks ELi mistahes tulevane arengupoliitika laiendama kõnealust algatust teistele piirkondadele, luues ametlike mehhanisme kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasamiseks arengupoliitika kavandamisse, rakendamisse ja hindamisse.

⁽¹⁵⁾ EMSK on teadlik kodanikuühiskonna organisatsioonide esindatuse tähtsusest ning küsimuse uurimisega tegeleb allkomitee. AKV riikide ja Euroopa Liidu vahel sõlmitud Cotonou leping sisaldab mitmeid abikõlblikkuse kriteeriume valitsusväliste organisatsioonidele, antud juhul juurepääsuks EAFi vahenditele. Lisaks on EMSK arvamusel "Organiseeritud kodanikuühiskond ja Euroopa haldus: komitee panus valge raamatu koostamisse" toodud rida Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonide esindatuse hindamise kriteeriume.

⁽¹⁶⁾ Näiteks välisuhete peadirektoraadi korraldatavad kodanikuühiskonna foorumid Euroopa Liidu ja Andide rühma, Kesk-Ameerika, Mehhiko ja Mercosuriga.

5.7 Cotonou leping pakub ainulaadse võimaluse valitsusväliste osapoolte juurdepääsuks Euroopa Liidu vahendite osale, mis eraldatakse igale riigile (EAFi vahendid riiklikele ja piirkondlikele näidisprogrammidele). Kõnealuste vahendite eesmärgiks on tugevdada kodanikuühiskonna suutlikkust ning tagada kodanikuühiskonna aktiivne osalemine vaesuse leevendamisega seotud piirkondlike ja riiklike strateegiatega rakendamises.

EMSK kutsus üles kasutama kodanikuühiskonna konsultatsioonimudelit Euroopa Liidu suhetes teiste piirkondadega, nagu Ladina-Ameerika ja Euroopa-Vahemere partnerluse riikidega.

5.8 Lisaks peab ELi arengupoliitika läbivaatamine püüdma tagada, et osalemisõigust mitte ainult ei tunnustata, vaid ka rakendatakse. Praktikas on kokkulepitu rakendamisest võimalik olulisel määral mööda hiilida, millest tulenevalt on kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatel raske täielikult aru saada kokkulepetest ning mis muudab keeruliseks tõhusate konsultatsioonide toimumise. Samuti tuleb määratleda kodanikuühiskonna organisatsioonide esindatuse kriteeriumid ning eemaldada takistused juurdepääsul ühenduse rahastamisele.

5.9 Stabiilse ja demokraatliku töösuhete raamistiku loomine on rahuldava tööhõive eesmärgi edendamise alus. Samuti on see majandusarengu nurgakivi. Seetõttu leiab EMSK, et tasakaalustatud sotsiaaldialoogi edendamine peaks olema Euroopa arengupoliitika üks eesmärk. Arvestades Euroopa rikkalikku kogemust antud valdkonnas on EMSK seisukohal, et antud ülesande lahendamiseks tuleks kaasata ka Euroopa ametiühingute ning tööandjate organisatsioonid.

5.10 Ettevõtete roll jätkusuutliku arengu võimaldamisel peaks olema senisest aktiivsem, nagu kinnitab OECD oma suunistes rahvusvahelistele ettevõtetele⁽¹⁷⁾. EMSK arvates peaks ELi arengupoliitika aitama kaasa ettevõtete sotsiaalse vastutuse edendamisele eelkõige neis riikides, millele Euroopa Liit abi annab. Varasemate arvamuste kohaselt⁽¹⁸⁾ usub EMSK, et kui abisaavate riikide ettevõtted käituvad vähemalt nii nagu Euroopas (üldiselt) tavaks, võttes aluseks samad töö-, sotsiaalsed ja keskkonnakriteeriumid, aitavad nad olulisel määral kaasa kõnealuste riikide majanduslikule ja sotsiaalsele arengule.

5.11 Arengupoliitika võib olla jätkuvalt edukas ning areneda vaid juhul, kui seda toetab piisavalt ühiskond kui tervik. EMSK

leiab, et inimeste arenguabi alase teadlikkuse tõstmiseks tuleb teha olulisi jõupingutusi. Maailmakodaniku teadlikkuse taset, mis on eelkõige ilmne keskkonnaküsimustes, tuleb tugevdada ning laiendada vaesuse, ebavõrdsuse ning ülemaailmse riigivara küsimustele. EMSK on seisukohal, et kõnealuse ülesande lahendamiseks peavad olema kaasatud koolid, ajakirjandus ning loomulikult kodanikuühiskonna organisatsioonid. EMSK aitaks meelsasti kõnealust poliitikat edendada koostöös Euroopa Liidu institutsioonidega.

6. Prioriteetid: ELi arengupoliitika kontsentreerimine ja diferentseerimine

6.1 Abi tõhususe ja suurema mõju tagamisel tundub mõistlikum keskenduda teatud valdkondadele, millele Euroopa Liit saab anda lisaväärtuse või kus seda ei saa pakkuda teised rahastajad. Sellest hoolimata ütleb kogemus, et on keeruline ja mõnikord isegi sobimatu seada kõnealuseid prioriteete või määratleda eelnevalt, milline on ühenduse loodav lisaväärtus. Igal juhul tuleks partnerite omavaheliste läbirääkimiste vahendina kasutada planeerimist riiklikul tasandil. Kõnealuse töö nurgakiviks peaksid olema vaesuse vähendamise strateegia dokumendid (Poverty Reduction Strategy Paper — PRSP).

6.2 EMSK on seisukohal, et arengupoliitika liikumapanevad jõud peavad olema poliitilised ja eetilised: globaliseerumine ei õnnestu, kui praegust ebavõrdsust ei vähendata. Seetõttu usub EMSK, et Euroopa Liidu arengupoliitika eesmärgiks ei saa olla vaid arengu mahajäämusega seotud probleemide lahendamine. ELi pakutava lisaväärtuse üheks osaks peaks olema tegevus, mis on seotud mitmeid valdkondi hõlmavate ülemaailmsete strateegiliste eesmärkide täitmise (nt tervishoid, sh seksuaaltervishoid, haridus, sooline võrdõiguslikkus, keskkonnakaitse, edukate ettevõtete, tööhõive ja rahuldavate töötingimuste loomine). Kõnealuses kontekstis on oluline pakkuda arengu-koostööd täiendavate rahaliste vahenditega uutest rahastamisallikatest.

6.3 Ühenduse koostöö on algusest peale olnud geograafiliselt väga kontsentreeritud, mis muutub väga keeruliseks AKV riikide kontekstis vastavalt Cotonou lepingus näidatule. Järjestikuste Lomé ja Cotonou konventsioonide kogemusest peaksid kasu saama teised piirkonnad (eelkõige Aasias) või riigid, mis on pühendunud millenniumi arengueesmärkide saavutamisele. Seega tuleb toetada paindlikumaid, püsivamaid ja struktureeritumaid mehhanisme koos ühenduse abi saajatega ülejäänud maailmas; mehhanismid peavad minema kauemale tippkohtumiste ja kokkulepete traditsioonilisest mudelist ning pakkuma koostööst strateegilisema nägemuse. Lisaks peaks ühenduse abi jõudma kõigi vaeste riikideni.

⁽¹⁷⁾ OECD suunistes hargmaistele ettevõtetele, OECD 2000

⁽¹⁸⁾ EMSK arvamus rohelise raamatu kohta, mis käsitleb ettevõtete sotsiaalse vastutuse Euroopa raamistiku toetamist (ELT C 125, 27.2.2002) ja arvamus "Komisjoni teatis sotsiaalmeetmete kava kohta" (ELT C 294, 25.11.2005)

6.4 EMSK jagab soovi muuta Aafrika Alam-Sahara prioriteetseks piirkonnaks ELi arenguabi kontekstis. Et kõnealune projekt toimiks efektiivselt, peab sellega kaasnema parem haldus Aafrikas nii riiklikul kui piirkondlikul tasandil, mis hõlmab Aafrika riikidevahelisi organisatsioone, riike ja kodanikuühiskonna organisatsioone. Viimatinimetatu kaasamine on oluline, kuna nad on sõltumatud, inimestele lähedal ja reageerimisvõimelised. Samuti aitab see tagada, et kodanikud võtaksid tegeliku vastutuse arengupoliitika kujundamise eest, mis neid otseselt mõjutab.

6.5 EMSK teeb vastavalt ettepaneku lihtsustada Aafrika kodanikuühiskonna organisatsioonide juurdepääsu ühenduse rahastamisele, kindlustades neile otsese juurdepääsu riiklikul tasandil. Samuti tuleks luua horisontaalne valitsusväliste osapoolte rahastamise programm ning kodanikuühiskonda tuleks järjest enam ja korrapäraselt kaasata koostööpoliitikate ja strateegiatega koostamisse ja rakendamisse.

6.6 Tagamaks, et majandusareng tooks kasu võimalikult paljudele inimestele ning ei viiks kuritarvitamiseni, peab EMSK oluliseks, et ELi arengupoliitika tegevused arvestaksid sotsiaalse ühtekuuluvuse ning kõigile rahuldava töö leidmise põhimõtteid. Kõnealused põhimõtted on paremini kaitstud, kui toimub tõeline sotsiaaldialoog ja üldisemalt dialoog kodanikuühiskonda esindavate organisatsioonidega. Selleks teeb EMSK vastavalt komisjoni teatises⁽¹⁹⁾ soovitatule koostööd Aafrika majandus-, sotsiaal- ja kultuurikomiteega, vahetades kogemusi ja teadmisi olulistest valdkondades.

6.7 Ühenduse arengupoliitika peab pöörama suuremat tähelepanu keskmise sissetulekuga riikidele, mis vaatamata sellele puutuvad kokku suurte siseriiklike probleemidega nagu vaesus ja ebavõrdsus. Seega tuleks keskenduda Euroopa Liidu Ladina-Ameerikale antava abi määra pidevale vähendamisele. Tegemist on piirkonnaga, mida iseloomustab suurim ebavõrdsus. Samuti tuleks vähendada abimäära keskmise sissetulekuga riikidele nagu Brasiilia, Uruguai ja Mehhiko, kus valitseb tohutu vaesus. Tuleks luua näitajate süsteem järgimaks olukorda sellistes riikides. EMSK kutsub Euroopa Liitu üles pöörama suuremat tähelepanu Ladina-Ameerika arengupoliitikale.

6.8 EMSK toetab komisjoni ettepanekut luua üleminekupeerioidiks spetsiaalsed meetmed, mis lihtsustavad seoste loomist abi, ülesehitustööde ja arengu vahel ja mis vastaksid muutuvale olukorrale ning riikide haavatavusele, võimaldades vajadusel eristamist. Samuti tuleks tugevdada koostöö ennetavaid ja varajase hoiatuse osi kõnealuses olukorras.

⁽¹⁹⁾ Kiirendada edasiminekut millenniumi arengueesmärkide suunas (KOM(2005) 132 lõplik).

7. Rahastamine

7.1 Euroopa Liit kohustus saavutama vähemalt Monterrey's kokkulepitut ning kõik märgid näitavad, et millenniumi arengueesmärkide saavutamiseks tuleb kõnealust tegevust laiendada. 2002. aasta märtsis Barcelonas toimunud Euroopa Ülemkogul otsustati suurendada riiklikku arenguabi (Official Development Assistance — ODA) 2006. aastal 0,39 %-le SKTst. Kõnealune abi, tundudes olulise panusena võrreldes jooksva perioodi keskmise 0,22 %ga, jääb oluliselt alla Euroopa Liidu liikmesriikide 1990. aastal antud abi tasemele, milleks oli 0,44 %. 23.–24. mail 2005 toimunud ülemkogu seadis uued, suuremaid nõudmisi esitavad eesmärgid ning lubas tagada, et Euroopa Liidu keskmine näitaja ulatuks 2010. aastaks 0,56 % SKPst ning abi andmisel tehakse vahet 15 vana ja 10 uue liikmesriigi vahel. Siiski on selge, et millenniumi arengueesmärkide saavutamine eeldab pidevat ja jätkusuutlikku panust.

7.2 G8 riikide 2005. aasta juulis võetud kohustus maailma 18 vaeseima riigi mitmepoolse võla kustutamise kohta täies ulatuses on oluline samm edasi, mida tuleb toetada. Tuleb oodata selle ametliku kinnitamiseni, ning nagu teatatud, saamaks teada, kas sarnased meetmed toovad kasu lisaks veel 20 riigile. EMSK usub, et kõnealuseid meetmeid tuleks laiendada nii, et need kataksid kõiki vähimarenenud riike ning riike tuleks toetada reaalsetest lisavahenditest ning mitte riiklikuks arengubiks ettenähtud vahendite ümbersuunamise teel.

7.3 Ülalmainitu võimaldab 2007–2013. aasta finantsperspektiividel selgemalt ja konkreetsemalt kaasata vajalikke rahalisi vahendeid millenniumi arengueesmärkide saavutamiseks.

7.4 **Arengupoliitika rahastamise viisid** on aja jooksul muutunud, kohandudes järk-järgult toetuse saajatele omandisuhetele. Ühenduse koostöö peab edendama pikaajalist ennustatavust ja mitmeaastase planeerimise mehhanisme, mis minimeerivad eelarveeralduste muutuste ning abi "kõikumiste" võimalikku kahjulikku mõju.

7.5 Ennustatava ja stabiilse abi vajadus läheb vastuollu põhimõttega, mis näeb ette riiklike eelarvete iga-aastase läbivaatamise ja kohandamise. See on üks põhjusi, mis toetab vajadust **täiendavate rahastamisallikate** järele. Teine peamine põhjus on vajadus kindlustada täiendavaid vahendeid arengu rahastamiseks, mis lisanduvad traditsioonilistele rahastamisallikatele. Liikmesriikide vahelise kokkuleppe puudumine täiendavate toetusvahendite uute allikate osas (ODA) lükkab edasi nende kasutamist. Kokkulepe on vahend uute allikate kaasamiseks millenniumi arengueesmärkide saavutamiseks. Põhimõtteliselt on olemas kaks arenguabi rahastamise täiendavate mehhanismide võimalikku uuendust. Üheks on International Finance Facility (IFF) loomine, teiseks rahvusvaheliste maksude kehtestamine. Lisaks raskustele, mis seotud mehhanismide liikumapaneamiseks vajaliku poliitilise tahte saavutamisega on esimese lähenemise osas jätkuvalt tõsiseid probleeme vahendite halduse ja

kasutamiseks. Teise lähenemise peamine raskus on rahvusvahelise konsensuse saavutamine süsteemi rakendamise osas. EMSK on seisukohal, et mõlemad mehhanismid on rakendatavad ning täiendavad teineteist. Oluline on kõnealuste mehhanismide käivitamine, samas tuleb tagada, et nad oleksid jätkuvalt selgelt täiendavad.

7.6 Arengu püsiv eesmärk järgnevatel aastatel peab olema abi täieliku **lahtisidumise** tagamine. Pärast paljusid ettepanekuid kõnealusel teemal ⁽²⁰⁾ soovib EMSK nõukogul kiirendada abi katkestamist puudutava määruse väljatöötamist ning tagada, et liikmesriigid jätkaksid tegevust kõnealuses küsimuses, minnes isegi kaugemale kui arengukomitee soovitusel.

7.7 Doonorriikide ja eelkõige ELi poliitika praegune positsioon on suunatud projektidele antava abi vähendamisele ning abi saavate riikide valitsuste eelarvete rahastamisele, et luua vahendid oma poliitika arendamiseks. EMSK leiab, et seda ei tohi mingil juhul nende eesmärkide saavutamise arvelt, milleks on eraldatud ELi abi. Lisaks võib selline rahastamise viis edendada omandiõiguse põhimõtet tingimusel, et see ei asenda traditsioonilist projekti järelevalve süsteemi uue poliitilise süsteemiga, mis määrab kindlaks majandus- ja sotsiaalpoliitika suuna.

7.8 Arengupoliitika rahastamisvahendid peavad olema **kooskõlas** soovitatavate eesmärkidega. Ühenduse koostöö suurem paindlikkus tundub vajalik, arvestades nende projektide või meetmete tsükli juhtimise pikka ajaskaalat, mida on seni toetatud Euroopa abi raames. Lisaks oleks asjakohane kombineerida üldise majanduskoostöö instrumente arengukoostöö instrumentidega. Arengupoliitika on suhteliselt sõltumatu oma eesmärkide osas, mis omakorda nõuab, et ka kõnealuse poliitika instrumentid oleksid teatud määral kohaldatud vastavalt konkreetsetele eesmärkidele, seda nii kavandamis- kui rakendusmehhanismide osas.

7.9 Paindlikkus on veelgi olulisem piirkondades, kus on käimas sõja- või katastroofijärgsed ülesehitustööd, samuti kriisiolukordades, kus aeglus ja paindumatus välistavad igasuguse tegutsemise. Algatused nagu Aafrika Rahufond on paremini kohandatud sealsetele reaalsele olukordadele.

7.10 Euroopa Liit kui tervik on päris hästi järginud suurtes võlgades olevate vaeste riikidega seotud parandatud algatus **välisvõla** alandamiseks. Lühikeses perspektiivis ei suuda kõnealune algatus siiski lahendada pikaajalise võla ja maksebilansiga seotud probleeme, mis tähendab, et tuleb kaaluda alternatiive. Komisjon tegi ettepaneku lühiajaliste meetmete loomiseks sõjast või tõsisest katastroofist taastuvatele riikidele, kuid pikaajaline probleem on jätkuvalt lahendamata. EMSK teeb ettepaneku aktiivsemate meetmete rakendamiseks võla vähendamiseks,

⁽²⁰⁾ Arvamus ELT C 157, 28.6.2005 "Ettepanek Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb juurdepääsu ühenduse välisabile".

näiteks võla tagasimakse asendamine investeringu teostamisega haridus- või sotsiaalvaldkonda või suurematest katastroofidest mõjutatud piirkondade võla kustutamine.

7.11 Mure **rahvusvaheliste avalike hüviste** pärast peaks tähendama erivahendite eraldamist nende kaitseks. Selleks peaks Euroopa Liit koostama kaitse tähtsust ja selle rahastamise vahendeid puudutava tegevuskava ning ilmutama paindlikkust vahendite eraldamisel. Ülemaailmsed fondid ja algatused, mis on loodud viimastel aastatel erijuhtudeks (nt aids, vesi, vaktsiinid jne) näivad lisavat paindlikkust, ja ühenduse toetus kõnealustele algatustele, mis mõnedes liikmesriikides on juba käivitunud ⁽²¹⁾, peaks seega jätkuma.

7.12 Nagu juba öeldud, teeb EMSK ettepaneku, et eriprobleemid, millega puutuvad kokku keskmise sissetulekuga riigid, kus lisaks valitseb kihistumine vaeste ja rikaste vahel ning kus teatav osa elanikkonnast elab äärmises vaesuses, tuleb kaasata Euroopa Liidu arengustrateegiasse, kuigi abi asjaomasteks vormideks on mitte ainult tagastamatu abi, vaid ka laenuid ja muud kombineeritud abi vormid. Sellisel juhul peavad parameetrid toetama millenniumi arengueesmärke ja seadma eesmärgiks sotsiaalse ühtekuuluvuse ⁽²²⁾kooskõlas Guadalajaras 2004. aastal toimunud ELi, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikide tippkohtumisega. Sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks on muuhulgas vaja eelarvejuhtimise ja järkjärgulise maksusüsteemi reformi.

8. Ettepanekud

8.1 EMSK on seisukohal, et vaesuse vastu võitlemine peab olema ELi algatuste keskne element, saavutamaks õiglasema, turvalisema ja ökoloogiliselt vastutustundlikuma globaliseerumise. Samas peab see olema majandusliku arengu ja sotsiaalse harmoonia sisemise mudeli loogiline jätk ⁽²³⁾.

8.2 EMSK on arvamusel, et ELi arengupoliitika peab mängima võtmerolli Euroopa Liidu põhiväärtuste levitamisel ning vaesuse ja ebavõrdsuse kahjulike tagajärgede ärahoidmisel (ebakindlus, loodusvarade raiskamine, kontrollimatud migratsioonivood). Seega teeb EMSK ettepaneku, et Euroopa Liidu arengupoliitikale tuleks anda julgeolekupoliitikaga samaväärne staatus.

⁽²¹⁾ Euroopa Komisjon koostas 2005. aasta aprillis uurimuse arengu täiendava rahastamise kohta: "Komisjoni personali töödokument: Arengu uued rahastamisallikad: võimaluste läbivaatamine" (SEC(2005) 467) (mitteametlik tõlge) ja teatise "Millenniumi arengueesmärkide eduka täitmise kiirendamine. Arengu rahastamine ja abi töhusus" (KOM(2005) 133 lõplik) (mitteametlik tõlge). Dokumentides tuuakse välja erinevad algatused ning liikmesriikide seisukohad asjaomastes küsimustes. Kuigi seisukohad ei ole lõplikud, on mõned liikmesriigid juba otsustanud aktiivsemate lähenemisviiside kasuks kõnealuste uute rahastamisallikate osas ülemaailmsetest fondidest.

⁽²²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus ELT C 112, 30.4.2004 sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta Ladina-Ameerikas ja Kariibi mere piirkonnas.

⁽²³⁾ Hetkel on koostamisel EMSK arvamus teemal "Euroopa Liidu välis-tegevus: organiseeritud kodanikuühiskonna roll" (Raportöör: hr Koryfidis – ELT C 74, 23.3.2005).

8.3 Eelnevalt arvesse võttes usub EMSK, et globaliseerumise uues kontekstis peab Euroopa sotsiaalmudeli toetamine (sotsiaalne korraldus, sotsiaalpartnerite vahelise kokkuleppe saavutamise kord, üldised sotsiaalkaitseüsteemid) moodustama ELi arengupoliitika keskse tugisamba.

8.4 EMSK on arvamusel, et arengumaade eksporditõkete alandamine ja ekspordihindadega seotud toetuste (k.a põllumajandustoetuste) vähendamine võiks aidata kaasa⁽²⁴⁾ vaesuse vähendamisele, isegi kui lühiajaline mõju on kaksipidine (kuivõrd netoimportijatest arengumaid võib tabada hinnatõus). Samuti kutsub komitee üles reformima intellektuaalse omandi õiguste kaubandusaspektide lepingut. Samuti soovib EMSK suunata kaubanduse avamist arengumaades nende järk-järgulise integreerimise suunas maailmaturgudele ning täiendada seda struktuurilise tugevdamise programmidega kõnealustes riikides.

8.5 EMSK teeb ettepaneku, et assotsiatsioonilepingud Euroopa Liidu ning mitmete riikide ja piirkondade vahel maailmas sisaldaksid sotsiaalset mõõdet, mis peaks hõlmama vähemalt rahuldavate töötingimuste toetamisest, avalike ja erakapitalil põhinevate sotsiaalkaitseüsteemide arendamist ning ILO põhikonventsioonidega sätestatud tööõiguste täielikku järgimist. EMSK teeb samuti ettepaneku, et kõnealused lepingud sisaldaksid organiseeritud kodanikuühiskonna kaasamise mehhanisme.

8.6 Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni määratletud rahuldavad töötingimused on oluline tegur vaesuse likvideerimisel ning sotsiaalse ühtekuuluvuse parandamisel. Seega teeb EMSK ettepaneku nimetada rahuldavate töötingimuste loomine 9. millenniumi arengueesmärgiks.

8.7 Inimõiguste kaitse on üks Euroopa Liidu arengupoliitika nurgakividest. Sellest tulenevalt teeb EMSK ettepaneku, et ELi arengupoliitika hõlmaks meetmeid, mis on suunatud inimõiguste kaitsjate kaitsmisele (k.a töötajate õiguste kaitsele) piirkondades, millega Euroopa Liit teeb koostööd.

8.8 EMSK on seisukohal, et keskkonnamõõde tuleks tõhususe näitajana lisada arengustrateegiade rakendamisse. Samuti arvab komitee, et keskkonnamõju uuringute läbiviimine tuleks muuta teatud mahuga projektide ja tegevuste eelduseks.

8.9 EMSK usub, et Euroopa Liidu arengupoliitika peaks kaasa aitama migratsioonivoogude integreerimisele, k.a seadustamisele ja õigustele. Samuti tuleks edendada ühise arengu poliitikat päritoluriikidega ajude äravoolu kompenseerimisel,

⁽²⁴⁾ Erinevate rahvusvaheliste institutsioonide uurimuste kohaselt on eksporditoetuste vähendamise mõju arenguriikide majandusele raske hinnata ja see varieerub sõltuvalt konkreetse riiki olukorrast ning selle kaubavahetuse struktuurist.

kõrvaldades takistused sisserändajate poolt tehtavate rahaülekannetelt ning aidates sisserändajaid tagasipöördumisel päritoluriiki nii, et neil oleks seal võimalik alustada edukat äritegevust. Igal juhul ei tohi migratsioonipoliitika muutuda uueks tingimuslikkuse allikaks arengupoliitika raames.

8.10 EMSK soovib, et Euroopa Liidu poliitikavaldkonnad oleksid kooskõlas arengustrateegiaga ning et arengupoliitika oleks sõltumatu ning spetsiifiline teiste poliitikavaldkondade suhtes. EMSK on seisukohal, et ühenduse ja liikmesriikide arengupoliitika kooskõlastamine muutub järjest olulisemaks. Euroopa arengupoliitika jaoks tuleb seega luua ühine Euroopa platvorm või tegevuskava, mis määratleb liikmesriikide jaoks ajakava ja järelevalvesüsteemid. EMSK toetab samuti liikmesriikide ja Euroopa Liidu osalemist mitmepoolsetel foorumitel, esindades ühiseid seisukohti. EMSK toetab komisjoni seisukohta, et Euroopa tasandil on tarvis arengupoliitikat, millesse on kaasatud nii liikmesriigid kui ka komisjon.

8.11 Vaesuse likvideerimine eeldab muuhulgas võimu ja võimaluste teistsugust jaotamist. Kõnealuse eesmärgi saavutamiseks on oluline tugevdada sotsiaalse ja demokraatliku õigusriigi institutsioone. Samuti on vajalik kodanikuühiskonna organisatsioonide tugevdamine. Sellest tulenevalt teeb EMSK ettepaneku luua eelarveread kõnealuse eesmärgi täitmiseks.

8.12 Silmas pidades ELi ja AKV riikide vaheliste suhete näidet, kutsub EMSK Euroopa Komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles toetama EMSK rolli laiendamist suhetes teiste piirkondade majanduslike ja sotsiaalsete sidusrühmadega, näiteks Ladina-Ameerikas ja Vahemere-äärsetes riikides. EMSK soovib poliitilistel partneritel toetada järgmisi meetmeid: poliitiline mandaat ning rahalised vahendid majanduslike ja sotsiaalsete sidusrühmade osaluse võimaldamiseks; kodanikuühiskonna dialoogi institutsionaalne tunnustamine ning kodanikuühiskonna ametlik ja regulaarne osalemine assotsiatsioonilepingute järelevalves, tippkohtumistel, parlamentaarsetes ühiskomiteedes ning kodanikuühiskonna jaoks olulistest poliitikavaldkondades (näiteks sotsiaalne ühekuuluvus ja rahuldavad töötingimused); EMSK toetamine nõuandva rolli ja sotsiaaldialoogi edendamisel koostöös ILO ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega. Kõnealuses kontekstis palub EMSK Euroopa Komisjonil, nõukogul ja Euroopa Parlamendil toetada Euroopa Liidu arengupoliitika ühisavalduse punktis 2.2 toodud eriviidet EMSK-le kui dialoogi tõhusale ja vajalikule vahendajale, mis ühendab kohalikke majanduslikke ja sotsiaalseid sidusrühmi.

8.13 EMSK on seisukohal, et stabiilse ja demokraatliku töösuhete raamistiku ning sotsiaalse dialoogi edendamine ja ettevõtete sotsiaalse vastutuse tugevdamine on ELi arengupoliitika olulised eesmärgid.

8.14 EMSK on arvamisel, et ühenduse tegevuse lisaväärtus peab olema suunatud mitmeid valdkondi hõlmavate ülemaailmsete strateegiliste eesmärkide täitmisele. Samuti jagab komitee soovi muuta Aafrika Alam-Sahara prioriteetseks piirkonnaks tingimusel, et luuakse tingimused paremaks halduseks kõnealuses piirkonnas. EMSK nõuab samas, et ühenduse abi jõuaks kõigi vaeste riikideni.

8.15 EMSK on seisukohal, et Euroopa Liidu arengupoliitika peaks pöörama enam tähelepanu keskmise sissetulekuga riikidele, mis puutuvad kokku suurte siseriiklike probleemidega nagu vaesus ja ebavõrdsus. Kõnealuse määratluse alla kuuluvad teatud Ladina-Ameerika riigid, millega Euroopa Liidul on kavas luua strateegiline partnerlus, ning mõned Aasia riigid.

8.16 EMSK teeb ettepaneku, et G8 riikide poolt heakskiidetud võla kustutamise meetmeid laiendatakse kõigile vaestele riikidele ning et meetmeid rahastataks reaalistest lisavahenditest.

8.17 EMSK märgib täiendavate rahastamisvahendite rakendamise vajadust arengueesmärkide saavutamiseks ning maailma riikide vara säilitamiseks. Komitee on arvamisel, et International Finance Facility (IFF) loomine ja eelnevalt kokkulepitud rahvusvaheliste maksude kehtestamine, mille osas tuleb nende

tõhususe tagamiseks saavutada ulatuslik poliitiline konsensus, on rakendatavad ja võiksid teineteist täiendada.

8.18 EMSK on seisukohal, et abi lahtisidumine peab olema ELi arengustrateegia üks kesksetest eesmärkidest. Komitee palub nõukogul kiirendada abi lahtisidumist puudutava määruse väljatöötamist, minnes isegi kaugemale kui arenguabikomitee soovitusel.

8.19 EMSK teeb ettepaneku uute võla tagasimakse asendamise meetodite kasutuselevõtuks, nt keskendumine investeringutele haridusse või sotsiaalvaldkonda (sisserändajate tagasiöördumine, ühiskondlike organisatsioonide tugevdamine jne).

8.20 Abi suurema tõhususe saavutamine on asjaomastele osapooltele jätkuvaks väljakutseks. EMSK on seisukohal, et arengueesmärkide edukamaks saavutamiseks tuleb jõupingutusi jätkata ning laiendada.

8.21 EMSK on seisukohal, et oluline on luua poliitika, millega suurendatakse ühiskonna toetust arengupoliitikale ja tõstetakse kodanike teadlikkust kogu maailmas. EMSK oleks meelsasti kõnealuse poliitika edendamise vahendiks koostöös Euroopa Liidu institutsioonidega.

Brüssel, 29. september 2005

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND